

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ เป็นการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทางดง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับพอเรียนได้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านดง อำเภอทางดง จำนวน 3 คน โดยผู้ศึกษาทดลองใช้แบบบันทึกการทดสอบและพัฒนาการเด็ก แผนการสอนเฉพาะบุคคล ด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้โปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) มาวิเคราะห์จัดระบบข้อมูลและบรรยายผลความก้าวหน้าของนักเรียน

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. เมื่อศึกษาพัฒนาการของนักเรียนบกพร่องทางสติปัญญา โดยการทดสอบทักษะด้านการเคลื่อนไหว ทักษะด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็ก/สติปัญญา ทักษะด้านการเข้าใจภาษา ทักษะด้านการใช้ภาษา ทักษะด้านการช่วยเหลือตนเอง/สังคม พบว่า นักเรียนแต่ละคนมีผลการทดสอบที่แตกต่างกันมาก ซึ่งแสดงถึงความสามารถและพัฒนาการทางร่างกาย/สติปัญญาพื้นฐานแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับพอเรียนได้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แต่ละคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนาการหลังเรียนดีขึ้น โดยการจัดโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ ด้วยโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เพื่อความก้าวหน้าในพัฒนาการของนักเรียน อภิปรายผลได้ดังนี้

1. การทดสอบพัฒนาการเด็กบกพร่องทางสติปัญญาระดับพอเรียนได้ I.Q. 50-70 มีความสามารถทางพัฒนาการแตกต่างกันตามระดับของ I.Q. โดยเด็กที่มีระดับ I.Q. 51.40 จะมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว กล้ามเนื้อเล็กและสติปัญญา การเข้าใจภาษา การใช้ภาษา การช่วยเหลือตนเองและสังคม ลำช้า แตกต่างจากเด็ก

ที่มีระดับ I.Q. 62.22 และ 69.90 มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สินีนาฏ จิตต์ภักดี (2541) ที่ได้ศึกษา พัฒนาการเด็กโดยใช้แบบประเมินพัฒนาการในคลินิกเด็กดี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 384 คน พบเด็กที่มี พัฒนาการไม่ผ่านเกณฑ์ถึง 140 คน และซ้ำในด้านกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก/สติปัญญา และการใช้ ภาษาเช่นเดียวกับ อากร แสนไชย (2542) ที่ศึกษาพัฒนาการและวุฒิภาวะทางสังคมของเด็กกำพร้าในสถาน สงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า เป็นเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า จากผลการศึกษาที่กล่าวมา อธิบายได้ว่าการที่นักเรียนมีพัฒนาการล่าช้าก็อาจส่งผลให้นักเรียนเรียนได้ช้ากว่าเด็กปกติตามไปด้วย การจัดโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ของนักเรียนแต่ละคนจึงควรบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของ เด็กไว้เพื่อนำไปศึกษาและจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IMP) ให้เหมาะสมกับความสามารถพื้นฐานของ ผู้เรียนรายบุคคล ต่อไป

จากการทดสอบพัฒนาการพบว่า นักเรียนที่มีระดับสติปัญญา 62.22 มีพัฒนาการจากการทดสอบ ทักษะด้านต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งแย้งกับเด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าคือ 69.90 ที่มีพัฒนาการน้อยกว่า ร้อยละ 92.31 และมีผลสัมฤทธิ์ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคลมีความก้าวหน้าระหว่างก่อนและหลังทดลองไม่แตกต่างกันมากนัก อาจเป็นผลเนื่องจากความคลาดเคลื่อนในกระบวนการทดสอบทางสติปัญญา ซึ่งทางโรงเรียนใช้ข้อมูลการ ทดสอบทางสติปัญญา จากศูนย์พัฒนาการเด็กภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่ง มยุรี เพชรอักษรและคณะ (อ้างใน อรอนงค์ เย็นอุทก, 2538) ให้ข้อเสนอแนะว่าในการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ครูไม่ควรให้ความสำคัญ ของระดับเชาวน์ปัญญา ซึ่งวัดโดยนักจิตวิทยามากนัก แต่ควรให้ความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กด้านการ เคลื่อนไหว การรับรู้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเด็ก นอกจากนั้น ฮัลลาฮาน และคอฟแมน (Hallahan and Kauffman, 1991 อ้างใน สุรินทร์ ยอดคำแปง, 2542, หน้า 89-90) กล่าวว่า ระดับสติปัญญาของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาไม่ อยู่คงที่เสมอไป โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเพียงเล็กน้อย และเชื่อว่า สิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีเป็นปัจจัย หนึ่งของความบกพร่องทางสติปัญญาเพียงเล็กน้อยนี้

2. ในแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IMP) ที่ใช้กับเด็กรายบุคคล เด็กเกิดภาวะขัดข้อง ให้การตอบสนองใน การร่วมมือทำกิจกรรมน้อยลง ในขณะที่ทำการทดลอง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบกับการกระตุ้น ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เช่น การใช้คำถาม การแนะนำ รวมทั้งการเสริมแรงทางบวก โดยการให้รางวัล ซึ่งในชั้นเรียน ปกติที่เรียนร่วม ครูมักจะไม่ได้ให้ความสนใจนำมาใช้นอกจากคำชมเชย ซึ่งครูก็ไม่ได้หวังผลเท่าใดนัก เป็นการ ทำตามธรรมเนียมปฏิบัติมากกว่า แต่จากการศึกษาครั้งนี้ในการเสริมแรงโดยให้รางวัล ผู้ศึกษาพบว่า ผู้เรียนมี พฤติกรรมเป็นไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต และคนอื่น ๆ (2526) ที่ ศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาไทยของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปัญญาอุตุมิกร จำนวน 24 คน ที่พบว่า กลุ่มทดลองมีอัตราการอ่านเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มควบคุมและ กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น ดังเช่นงานวิจัยของ สวาท เส้นทอง (2529) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการ

เสริมแรงด้วยเบียร์รอกเกอร์ที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนบวกและลบเลขของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 9 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงด้วยเบียร์รอกเกอร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบวกและลบเลขสูงกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ อัญชลี หมั่นสังข์ (2530) ยังศึกษาการใช้เบียร์รอกเกอร์เสริมแรงพฤติกรรมการสะกดคำในภาษาไทยของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 คน พบว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมแรงด้วยเบียร์รอกเกอร์สามารถสะกดคำได้ถูกต้องเพิ่มขึ้น จากผลการศึกษาดังกล่าวมาสามารถอธิบายได้ว่านอกจากการจัดกิจกรรมตามแผนการสอนเฉพาะบุคคลแล้วสิ่งที่สนับสนุนให้การจัดกิจกรรมได้ผลดียิ่งขึ้น คือ การให้รางวัลเป็นการเสริมแรงอีกประการหนึ่ง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล โดยบูรณาการสอดแทรกการวาดภาพระบายสีเข้าไปด้วย สามารถช่วยให้นักเรียนจำคำและเรื่องราวที่อ่านได้ดีขึ้น ดังเช่นการศึกษาวิจัยของ สุมิตรา เจนณวาลิน (2530) ที่ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของการ์ตูนที่มีผลต่อความเข้าใจการฟังของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจในการฟัง คำเฉลี่ยสูงขึ้นเมื่อเสนอด้วยการ์ตูนสีลักษณะล้อของจริง (ภาพเหมือน) และ พิกุล เลียวศิริพงศ์ (2533) สร้างชุดการสอนแบบบูรณาการ วิชาภาษาไทย สำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาระดับเรียนได้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการทดลองพบว่า ประสิทธิภาพชุดการสอนยังสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 90.34% 86.91% นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ และบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ 60% จากผลการศึกษาดังกล่าวมาสามารถอธิบายได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำการวาดภาพระบายสีบูรณาการเข้าไปในแผนการสอนเฉพาะบุคคล เป็นการจัดกิจกรรมโดยใช้ศิลปะบำบัด (Art Therapy) ที่จะช่วยแก้ไข รักษาสภาพความบกพร่องด้านต่าง ๆ ของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา ให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนก้าวหน้าขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกใช้สมองทั้ง 2 ซีกของผู้เรียนอีกด้วย กล่าวคือ สมองซีกซ้ายมีศักยภาพเกี่ยวกับภาษา การฟัง ความจำ การวิเคราะห์ เหตุผล การจัดลำดับ การคิดคำนวณ สัญลักษณ์ เหตุผลเชิงตรรกะและวิทยาศาสตร์ ส่วนสมองซีกขวามีศักยภาพเกี่ยวกับจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ อารมณ์ ความรู้สึกรับรู้ภาพรวม การรับรู้ทางประสาทสัมผัส ศิลปะ สุนทรีย์ รูปทรง รูปแบบสี ดนตรี มิติสัมพันธ์และการเคลื่อนไหว (เชียร พานิช, 2544, หน้า 16-17)

ในการจัดกิจกรรมผู้ศึกษาพบว่า พฤติกรรมแม่แบบด้านการพูดของครู เป็นการกระตุ้นเด็กให้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีขึ้น นักเรียนสามารถซึมซับและเลียนแบบได้อย่างรวดเร็ว ครูจึงต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ผู้ศึกษายังพบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนที่แสดงถึงความอบอุ่น น่าไว้วางใจ เช่น น้ำเสียงที่นุ่มนวลของครูที่แนะนำ หรือออกคำสั่งแก่เด็ก การสัมผัสตามศีรษะและลำตัวเบา ๆ มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ตามหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2

นอกจากนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กบกพร่องทางสติปัญญาจะมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน เช่น อยู่ไม่สุข ขาดความสนใจ ผู้ศึกษาจึงใช้กิจกรรมเสริม คือ การบริหารสมอง โดยให้

เด็กบริหารสมองในท่าการเคลื่อนไหวเพื่อกระตุ้น (Energising Movement) เมื่อเด็กเริ่มหมดความตั้งใจเรียนพบว่า สามารถช่วยให้เด็กมีความรู้สึกสงบและมีความพร้อมที่จะเรียนมากขึ้น ดังที่ พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ (2541) เสนอไว้

3. เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แผนการสอนเฉพาะบุคคล(IEP) สำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาระดับพอเรียนได้ ในการทดลองครั้งนี้เป็นช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน ซึ่งผู้ศึกษาพบว่า สามารถให้ความใกล้ชิด และดูแลเด็กได้ทั่วถึงดีกว่าในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนร่วมตามปกติ เนื่องจากเด็กมีจำนวนน้อยเพียง 3 คน ไม่มีเด็กอื่นรบกวนสมาธิ เด็กบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งโดยปกติจะมีความสนใจในช่วงเวลาสั้น ๆ อยู่แล้ว หากในโรงเรียนประถมศึกษาสามารถจัดให้เด็กบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนได้รับการสอนเสริมเป็นพิเศษ ดังเช่นรูปแบบการเรียนร่วมของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ก) จะทำให้นักเรียนบกพร่องทางสติปัญญาพัฒนาการดีขึ้นเช่นเดียวกับการสอนซ่อมเสริมให้กับเด็กปกติที่เรียนช้าในโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไป

ผลการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้โปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) ครั้งนี้ ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องสามารถนำรูปแบบการจัดกิจกรรมรายบุคคลไปใช้ดำเนินการกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับพอเรียนได้อื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาครั้งนี้ได้ข้อมูลในการดำเนินการจัดการกิจกรรมการเรียนร่วมของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

1. เวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน สามารถดัดแปลงได้ตามความเหมาะสม และความพร้อมของนักเรียน
2. กิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาควรให้มีฝึกทบทวนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้
3. แบบบันทึกการทดสอบและพัฒนาการนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาพอเรียนได้ ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาสามารถนำไปปรับปรุงใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กปกติประจำวัน เพื่อการมีพัฒนาการที่ดีในด้านต่าง ๆ
4. โปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล สามารถนำไปปรับปรุงใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งเด็กปกติที่มีปัญหาเรียนไม่ทันทุกคนได้ เนื่องจากเป็นวิธีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของเด็กแต่ละคน ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาด้วย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรจัดให้มีการสอนเสริมเวลาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อให้เกิดผลดีกับเด็กยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา
2. ควรมีการศึกษาพัฒนาการพื้นฐานในเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้